

գերեզմանն է: Ներէ՛ կենդանեաց: Գրիգորովիւն կը կուռէր հայրս սպաննողը. սխալման մը զո՛հ գացած է Միքայէլ Շուգէլբոյի:»

«Իշխան Օրլովիւն, — Լաֆօնն էր որ իշխանին կը մերձենար — ծոռնդ չի կրնար Ձեր առջեւն յերկիր խոնարհիլ, ինչու որ գլխուս մազը Ձերինին պէս սպիտակ է: Բայց ձեռքերս կը կարծառին առ Ձեզ եւ բերանս կը գոռէ: Ներէ:»

Այս վայրկենիս դրան սեմոյ վրայ տեսնուեցաւ ֆէտտորա: Դեղնած էին այտերը. բայց աւքերը կը փալիւէին՝ ինք զինքն անակնկալ երջանկութեան հասած տեսնելուն:

«Ներէ, հայր, ներէ, ըսաւ մեղմով. որդւոյդ երջանկութեանը համար ներէ:»

Օրլովիւն թեւերը բացաւ: Բերնէն ձայն չէլաւ: Բայց մէկ անգամէն ընդգրկելով զԱլեքսի եւ զՖէտտորա՝ երկուքն իրարու մօտեցուց:

«Արգարեւ գեղեցիկ օր, ըսաւ Ալեքսանդր սաստիկ շարժած՝ դառնալով Լաֆօնին. անդինը պիտի դողմուի մտացս մէջ այս անմոռանալի օրն իրր իրատ. իսաւարաւ՝ ի լոյս, փորձութեամբ՝ յըստացումն:»

«Այո՛. անմոռանալի օր, պատասխանեց Լաֆօն բարձրաձայն. կրկին գլխէ անմոռանալի վասն զի այսօրուան օրս — յիշեցէք Մեծափառ Տէր — որ զմեզ իսաւարաւ՝ ի լոյս, փորձութեամբ յըստացումն առաջնորդեց, որ զԱլեքսի Շուգէլբոյի՝ ֆէտտորա ակապորբոյի հետ յաւիտենական կապով զօգեց — է Մայիսի տասնուվեցը:»

«Այսօր Մայիսի տասնուվեցը, աղաղակեց իշխանը եւ տգոյն կերպարանքը կարմրեցաւ: Երկայն տեմանակէ ի վեր ինծի համար ո՛չ օր կար, ո՛չ ժամ, բայց հիմայ, փառք Աստուծոյ, ամէն դառնութիւն վերջացաւ:»

Թաւշէ թանձր վարագոյնները ուրախութեամբ բացաւ, որ երկայն ատենէ ի վեր լուսոյն խոցը մտնելուն արգելք կ'ըլլային, եւ արեգակը լուսաւորեց խոցը եւ իւր ճառագայթներն ի քարձանց ինկան անպատում ուրախութեամբ հըռուեալ կերպարանաց վրայ:

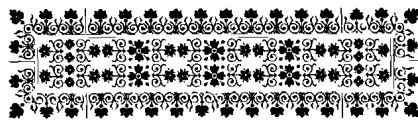
* * *

Պօղոսի կեանքն ու վախճանը պատմութեան կը վերաբերի: Զինքը կը թողունք հոն, ուր իւր լիազօր իշխանութեամբը թոնկուզաց իրաւացի ինդիքը կատարեց եւ Սմէլինկոյքի Նահանգապետը պաշտօնանկ ըրաւ:

Գրիգորովիւն իւր կեանքը խեղճութեամբ ի Սիկսերիս կնքեց:

Օրլովիւն իշխանն ու Լաֆօն կարճ ժամանակ միայն կրցան Ալեքսիի ու ֆէտտորայի երջանկութեան մասնակցիլ: Բայց գողցես երկուքին օրհնութիւնն ալ անոնց վրայ իշած էր, ինչու որ Ալեքսի ու ֆէտտորա երջանկութեամբ անուցին իրենց կեանքը՝ իրենց որդւոց շրջանին մէջ:

Դեռ այսօր Խուսեց արքայատոհմն մէջ ցեղէ ցեղ յառաջ կ'երթայ Շուգէլբոյի տոհմը եւ ի նմա յորդւոց յորդի կը պահուի Մոյսէ-Գոնի յիշատակը:

ՄՅԱԼԻԹԵՄ

ՆՈՐԱՐԼՈՒՌԲԵ

Բընդիրինայ քաղաք մը:

Ուսանեք զբամանի զիտ մ'ըրին ի կենդրոնական Արիս: Ի Թուրքաստան՝ մերձ ի Քարբի եւ Ոքտոսի աջ եզերքէն ոչ շատ հեռու կը ձգի ժայռաբերանց շղթայ մը, որ բազմաթիւ ծերպեր ունի: Քննելով իմացուեցաւ թէ այն ծերպերն ընդերկրեայ շատ հին քաղաք մը կը տանին: Աւերակաց մէջ դառնուած կուց մնացողք, դրութիւնք եւ դրամք եր ցուցնեն՝ թէ այս քաղաքս Քրիստոսէ իբր երկու դար յառաջ կառուցուած է: Քաղաքն՝ որ երկու վերստ երկայնութիւն ունի, աներանելի լարիւրութեամբ մըն է՝ անցքերով, նրբուղիներով, ճամբաներով եւ հրապարակներով. վերջինքս երկու երեք դասիկն բարձր շէնքերով շրջապատեալ են: Տանց մէջ ամէն տեսակ անօթք կը գտնուին, զոր օրինակ կուժ, սափոր, թակոյիկ եւ այլն: Ինչ ինչ ճամբաներ աննայանելի են դարձած փլելով վար թափուած հողակոյտներով, քաղաքիս բնակչաց շատ զորդացած ըլլալուն վկայ են՝ բայց ի տանք բարձրութենէն՝ ճանապարհաց եւ հրապարակաց չափակցութիւնն եւ հողէ ու մետաղէ անօթք, արդուգործի վերաբերեալ առարկայից եւ դրամոց գեղեցիկութիւնը, Հաւասարանագոյնս երկրին ծոցն այսպէս ճարտարութեամբ ծածկեալ քաղաքս գաւթեր յառաջ ժողովրդեան մ'ընդգէմ՝ վաշկատուն աւազակաց իբր պատուապարան կը ծառայէր:

ՏՆՏԵՍՈՒԿՈՆ

Կարի մերենայ նա առողջոյն/թիւն:

Ապրի մեքենայի դարագլուխ կազմող գիւտն երբ քսանուհինգ տարի յառաջ սկսաւ բովանդակ աշխարհը զարմացնել, շատ շահեցաւ լուսեցաւ՝ բայց մը, որ մտածել կու տար: Բայց մեքենայով

կար կարեն ուշերը կը տկարացնեն, զմարդ ջղային կ'ընէ եւ շնորհգլուխ իւն կը պատճառէ. ի մի բան մեքենան առողջութեան կը փնտսէ, բուռեցաւ. եւ ասով նորադիւտ մեքենան իւր համարը տուածց։ Սակայն յետոյ որտեք մասամբ հանգարտեցան, երբ կանայք անձնական փորձով վայելցին՝ թէ զանեց աշտոյ նկատմամբ բուռածն ճշմարիտ չէ, թէ եւ բժիշկներէն ոմանք հաւանք չէին ուզեր. իսկ մայրերէն ոմանք շափաղաց հոգատարութեամբ բոլորովին անէն ցուրտ վտարեցին օգտակար մեքենան։ Այս օրերս Տր. Եսուզէն՝ այցելու բժիշկ գործատանց, հրատարակեց՝ թէ մեքենայով կար կարող հազարաւոր կանայք քննելով՝ եւ ոչ թ ոգտաւոր մը գտաւ, թէ եւ այն կանանց մէջ այնպիսիք ալ կային, որոնց ծնողքը վերայիշեալ հիւանդութեան զոհ էին դաշած։ Բազմամաս քննութեամբ սա հետեւութեան հասաւ Տր. Եսուզէն՝ թէ կարի մեքենան ոչ միայն առողջութեան չի փնտսեր, այլ մանաւանդ թէ մեծապէս կը նպաստէ։

Ուրիշ կարի մեքենայ չգործածեալ ամենեւին պատճառ չկայ։ Ընդհակառակն ձեռքով կարելն ունի իւր փնտաւորար աղեղնութիւնները, զ. օ. անհնգհատ լուս. ու մուշէ եւ կորացածիկ նոսրիկ, զոր չունի մեքենան։ Նոր սկսողք միայն գէպ ի տալիւ կը ծռին. ասանք ալ ժամանակաւ ուղիղ նստեցաւ կը վարժին։ Ուրիշ շարժումը գործարանաց վրայ շատ լաւ աղեղնութիւն կ'ընէ, փառն զի ոչ միայն ոտից եւ սրունից, այլ միանգամայն աղեղն եւ ուղիւսարի ջգերը կը գործեն. յայտնի է որ ձեռքերն ալ կը զբաղեն՝ կարը կտաւաճարելով։ — Մտադրութեան արժանի միայն կէտ մը կայ. ածուրդ պէտք է լայն ըլլալ, որ ծանրութիւնն ոտից վրայ չկիտայ. նոյնպէս նեղ զգեստներէ զգուշանալու է։

ՄԱՆՐԱԼՈՒՐԷ

Որոշումնի ազգեցնութիւնը։

() Գարածին մեր ջղային գրութեան վրայ բառն աղեղնութիւնն անշտօք աւելի մեծ է քան թէ որչափ շատերը գիտեն ու կը կարեն։ Ասոր վրայ հետաքրքրական զննութիւններ եղած՝ եւ բառ բառակերտ օրինակներ տրուած են, որոնք այս իրողութիւնն անհերկապ կը հաստատեն։ Երբ յԱփրիկէ անձերի ժամանակն անցած է, շատ անգամ՝ ճառարարհորհրդներ անցաւորութիւն սեւամարդութիւն եւ հայրենաստեղջ հիւանդութիւն (nostalgie) կ'ունենան։ Քամշաբայի օգարածինն ալ ասոր նման աղեղնութիւն կ'ընէ ճառարարհորհրդ վրայ, որոնք ի սկզբան առաջըարար օգին եւ համայնական գաւառին վրայ կը զմայլին, եւ անվերջապ վերջը սրտի այնպիսի ծննդմ մը կը զգան որ այն տեղէն մեկնելով միայն կրնան ապաստիլ. Բուլֆէնշդէրն ծովափտը, Բամշաբայի ցարափն (bouleau) տեսնելով՝ դառնապէս լացած է. մինչդեռ Բրիլէ ծովափտն իւր բառակեր Բերեր-Բալալիքից ցամաքն հանելէն վերջը, հրացանի գնդակ մ'արձակած է իւր գլխուն։ Կարլուս Տիքէնս այսպիսի զգածումն ներքով կը շարաբարէր, երբ յիշէ օֆ Վիքի կը

ընակեր։ Այս երեւոյթն այսպէս կը մեկնուի. օգոյ մէջ գտնուած մեծ քանակութեամբ թթուանիւր՝ զհոգին սաստիկ կը զրգռէ, որով սիրտը ծնշող զգածում մը կ'ունենայ։

ՔԵԼԱՔԵՐԵՆ ՏԵՍՈՒՐԱՐԻՆ

Վիեննա, 29 Նոյեմբեր, 1891։

Վերջին օրերս Պրագիլիայի մէջ պատարմն դէպքերը մտադրութիւնն զրգռեցին։ Յայտնի է որ 1889 տարուայ Նոյնմբեր 15ին յեղափոխութիւն մը ծագեցաւ Պրագիլիայի մէջ ընդդէմ Տոմ-Փոնդրոյի։ Պարագլուին էր Թէոդորոյ տա փոնտէրա զօրավարն, որ նորակազմ հասարակապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ, երբ նոր սահմանադիր ժողով զումարուելով հաստատուեցաւ երկրին սահմանադրութիւնն եւ ընտրուեցան համաժողովն ու ծերակոյտը։ Սակայն փոնտէրա չկրցաւ համաձայնիչ նոր համաժողովոյն նետ ի մասնաւորի նախագահի արգիլման (veto) իրաւանց նկատմամբ վէճին մէջ, եւ լուծեց համաժողովն ու ըննապետութիւնն հրատարակեց։ Այս գործքն առիթ եղաւ շատ մի խռովութեան, եւ իրաց վիճակը ծանրացաւ, երբ պրագիլիական դաշնակցութեան քարնքաստիկ տէրութեանց մին Ռիոյ Կրանտէ տօ Սուլ, ուր սպիտակ ցեղն (միայն գերմանացիք են 180,000) գլխաւոր տիրող տարրն է, ընդդիմացաւ այս ըննապետութեան, եւ մինչեւ իսկ քաղաքական պատերազմ՝ ծագելու մտ էր։ Երբ փոնտէրա ասոնց դէմ՝ քանակին մի մասն խաւրեց, խռովութիւնն ծագեցաւ նոյն իսկ Ռիոյ Կրանտէ մայրաքաղաքին մէջ, եւ երբ վերջին օրերս նաեւ նաւատորմին ասոնց ընկերացաւ, տեսաւ փոնտէրա իւր դժուարին դիրքն, եւ հրաժարեցաւ։ Առժամանակեայ նախագահ եղաւ զօրավար Պէլիլիոնը։ Կը յուսացուի՝ որ ասով խռովութեանց եւ քաղաքային կռուոց վերջ տրուեցաւ։

Պատկոյ նախարարապետ Րուտիկի ամուսնի 9ին Միլանի մէջ քաղաքական ճառ մը խօսեցաւ, որուն մէջ իւր տէրու-